

Verbraucherzentrale Südtirol
Centro Tutela Consumatori Utenti

*Die Stimme der VerbraucherInnen
La voce dei consumatori*

Centro Tutela Consumatori Utenti

Via Dodiciville 2

39100 Bolzano

Tel. 0471 975597

info@verbraucherzentrale.it

Telegram cunsumadëures mei-juni 2013

Imprèst por la pröma cíasa

Le fonds por la sospenjiun dl paiamënt dla rata é indô atif: domanda ala banca dai 27 d'auri inant

Le dêrt de sostëgn tres le fonds à les families olache la porsona che damana l'imprèst é te altamo öna de chëstes situaziuns:

- fin dl raport de laûr (inçe sciöche impiegat), ester zënza laûr (mo che ne se referësc nia: ala fin de laûr a öna, o ajache al é gnü arjunt l'eté da jì en ponsiun, o porvia de lizenziamënt por de bones rajuns)
- mort o reconescimënt de n gran handicap o de na invalidité zivila de nia manco co le 80%.

La domanda po gnì dada jö da che che à tut sö n imprèst por cumprè la pröma cíasa, che ne costà nia passa 250.000 euro y ne n'à nia l'indicadù ISEE (davagn al ann) majer co 30.000 euro.

Dai 27 d'auri dl 2013, data de jüda en forza dl regolamënt nü, vara da dè jö la domanda de sospenjiun. La domanda va dada jö diretamënter pro la banca cun i formulars ofiziai ajornà desponibli sön le sit dl ministêr (www.dt.tesoro.it) y sön le sit de Consap Spa (www.consap.it).

Tignì sö i salfs da jüch cun i "regolamënc de condominium"

Ti ultimi agn él gnü daurì tres de plü salfs da jüch. Cun rajun àn ciarè ti ultimi tèmps da tignì sö la difujiun di automac da jüch ti bars. Inçe la Zentrala di Consumadus à premié cun l' "OK d'or" l'ejèmpl di gesturs de n bar a Lana, che à tut demez de süa bona i automac, a chi che al ti vëgn sovënz dit "pröma droga" tla dependënza dal jüch. Sce i automac ti bars funzionëia cun un n euro y an po davagné alplü 100 euro, vara da davagné 5.000 euro ti salfs da jüch, y le jackpot po arjunje i 100.000 euro. Chilò jarà i vedli tliënc di automac di bars – n valgügn é bele daverc 24 ores sön 24.

Por tignì sö la daurida de chisc salfs po i condominiums s'anuzé dl regolamënt de condominium. Por les cíases nöies él la poscibilitè da preodèi tl regolamënt dl condominium (che vëgn ajuntè al at de venüda dl notar) na proibiziun da daurì tl imobil dotes les sorts de salfs da jüch y ofizi che alda laprò.

Insciö ésson ciafè na soluziun. Ti condominiums che é bele indere ôl ester le consëns scrit de düc chi dl condominium por portè ite chësta proibiziun ti regolamënc' contratuai o te chi faç fora dal'assemblea generala.

Zentrala di Consumadus: presidënta nöia y diretif nü

La presidënta nöia dla ZC é Priska Auer y so vize é Agostino Accarino. Trami romagn en cíaria dui agn alalungia y se barata jö aladô dl prinzip de rotaziun aladô dla portignënza al grup etnich. Inçe i mëmbri dl Consëi diretif é gnüs designà danü dal'Assemblea di sozi y é: Heidi Rabensteiner, Herbert Schatzer y Martin Wieser, che romagn en cíaria cater agn alalungia. Le Consëi diretif vëgn lité dal'Assemblea di sozi, danter chi che al é sides porsones fisiches, che rapresentanc' dles Assoziaziuns desvalies (sozies). La presidënta da denant ê Heidi Rabensteiner, che à surantut la inciaria (onorara) de presidënta y de vizepresidënta dal 2000 cina ségn. "Te tèmps de crisa economica él dër important che i consumadus pois s'anuzé de consulënzes independëntes" à dit la presidënta nöia Priska Auer.

Titui de Stat prigorusc por i pici sparagnadus

Investimënc' te titui de Stat: tl dagnì podess le prigo por i investiturs gnì majer. Dlungia le declassamënt dl Stat talian da pert dles agenzies de rating, porta le 2013 inçe la novità dles CACs o Tlausoles de Aziun Coletiva. La parora tecnic-iuridica sta por la poscibilitè de n Stat da ne paié nia zoruch so debit. I Païsc dl raiun euro po al momënt stlù fora da chëstes "tlausoles" cina le 45% di titui de Stat de emisciun nöia; dal 2023 saràl ma le 5%.

"Cun chësta previjiun saràl dantadöt i pici sparagnadus y i investiturs privaç a messëi soportè le prigo tres majer, che i Staç toles la dezijiun da ne paié nia derevers so debit (fajon na súa restrotoraziun) zënza che les porsones interessades pois tó trus legai de sconanza alternatifs. La condiziun por chësc é che altamo le 75% di crediturs sotescri le plann de restrotoraziun" dij Andreaus, direttur dla ZC. Porvia di fic' basc sön le sparagn ô tröpa jënt n miù rendimënt. Tl medemo tèmپ ôi che so sparagn vëgnës investì zënza risch. Atualmënter ciafa i pici investiturs de mius fic' "zënza prigo" ti cunc' de deponüda y sön i libri de sparagn. Al é important che che che i pïta sides "curì" dal Fonds de sconanza dles deponüdes!

Bonus cubatöra por ressanamënt energetich: metede averda ales condiziuns

Dai 12 de merz inant él en forza les desposiziuns nöies sön le bonus de cubatöra por le ressanamënt energetich di frabicaç. Previjiuns nöies, plü zities co denant, limitëia l'azès al bonus. Mo al é inçe oportunitès nöies por i condominiums. Por s'anuzé dl bonus da 200 metri cubics mëss le frabicat gnì sotmetü a na gran restrotoraziun. Chël ô di che altamo le 25% dl injop dl frabicat (zënza finestres) mëss gnì miorè. Sce ara se trata de n gran ressanamënt, ne mësson nia ma respetè les normes generales por

Le bonus, mo inće i valurs limit preodüs por l'efiziënza energetica (emisciuns CO2), sciöche inće, por le raiun tlimatic E, i recuisic minims por la proteziun dal cialt d'isté. Implü mëss dötes les perts dl frabicat respetè i valurs de izolaziun termica preodüs por lege (valurs U). Ala fin altamo le 25% d'energia adorada por le scialdamënt dles sperses abitables mëss gnì da fontanes renovables. Le medemo vel por l'ega cialda, mo cun na perzentuale dl 60%. De plü informaziuns ciafëise tla ZC.

Poste Italiane ne mët nia a desposiziun di tliënc i dërc martli

Sciöche i savëis bele él en forza dal 1. de jenà dl ann passè l'aumënt da 0,60 a 0,70 zentejimi por ortié lëtres standard: chësc aumënt ne n'é aladô dla Zentrala Consumadus nia iustifiché, mo an sperâ altamo che le sorvisc dla posta miorass. Mo ara n'é nia insciö: do da 5 mëisc dal'introduziun dles tarifes nöies, ne n'é Poste Italiane nia bona da fornì a sù tliënc i dërc martli.

La ZCS à tut la dezijiun da ortié na relaziun al'Autorité por les Garanzies tles Comunicaziuns (AGCOM), al Ministêr dl Svilup Economich y ala Procura de Balsan, por mancianza dla cualité dl sorvisc postal.

Apostè iadi online: n click falè po gnì éer

I consumadus che va sön internet po chirì fora danter tröc traverç por sües vacanze. Mo metede averda: n click po gnì éer.

Le consumadù che cumpra a destanza à dlaurela normalmënter 10 dis de laûr por s'la ponsè sura y se trà zoruch debann. **Chësc ne vel normalmënter nia por chi che apostëia n iade o n hotel.**

- Che che se tira zoruch da n pachet turistic paia na penala che é tan co na perzentuala dl prisc dl pachet; chësta perzentuala s'alza tan plü daimprò che al é la data dla partënza.
- Tl caje de renunzia dl jore ti gnaràl retü al consumadù ma n valgönes cosses, chël ô dì les somes che ne cür nia diretamënter les spëises sostignides dala compagnia di fligri (por ej. la tarifa ministeriala por i controis de segurëza sön i cufri), mo la gran pert ne ti gnarà nia retüda.
- Por cí che reverda les apostaziuns di hotè él preodü tl miù di caji la poscibilitè da se trà zoruch debann cina a n cer' numer de dis denant. Sovënz mësson indere paié na capara, che le hotel se tëgn tl caje de retrata. Al po inće ester che le contrat ne vëighes danfora degöna poscibilitè da se trà zoruch.

Apostè na vacanza da cïasa po ascogne prighi. La cerna é zënzater grana, mo le consumadù ne dess nia ma confrontè i prisc y i sorvisc y chirì la oferta miù marcé. An mëss se tó dlaurela da lì les condiziuns dl contrat y les descriziuns dles ofertes, da scrì fora i cïamps cun concentraziun y mète averda da ne se falè nia, y sce ara va, documentè vigni passaje cun n screenshot.

De plü informaziuns ciafëise chilò: www.euroconsumatori.org.

Sciuré les ciches sön le sorà dl vijin é n reat!

La Curt de Cassaziun à confermè na sentènza dla signoria de Palermo, cun chëra che n vicare à detlarè na porsona de gauja dl reat da "sciuré patüc prigrorus" (art. 574 dl codesc penal) sön le sorà dl vijin dessot. Nia ma, al é inçe gnü confermè l'agravanta dla "reiteraziun" ajache al é sozedü de plü iadi; sön le sorà él rové cënder, patüc da lavè corosif (varechina) y ciches. La porsona à ciafè na strafunga de 1000 euro.